

Biserica și Școala

Foaie bisericească școlastică, literară și economică.

Apare odată în săptămână : DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria :
Pe un an 10 cor. — pe 1/2 an 5 cor.
Pentru România și străinătate :
Pe un an 14 fr. : pe jumătate an 7 fr.

PREȚUL INSERTIUNILOR :

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 6 cor.; până la 200 cuvinte
8 cor.; și mai sus 10 cor. v. a.

Correspondențele să se adreseze Redacțiunii

„BISERICA și ȘCOALA“

Ear banii de prenumerațiunea
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

Implinirea datorinței.

Profesorul de medicină Dr. Nothnagel, de-coarea facultății medicale din Viena și marele binefăcător al lumii suferinde va rămânea în veci un tip al împlinirii de datorință, pe care a pecetluit-o cu moartea sa; iar moartea i-a fost așa: avea o boală ce după natura ei se termină cu proces scurt; despre această boală a știut numai intimul său asistent. Când spre seară a simțit intrarea procesului de tortură, a dat ordin servitorului, că la sunat să între în camera de lucru și să ducă epistola ce o va afla pe masă la asistentul său, orcât de târziu ar fi. După acestea s'a retras și punând soneria la îndemână a început să scrie moment de moment fazele potologice ale procesului de descompunere. Dimineța l'a aflat servitorul mort la masa de scris și pe masă cartoanele scrise până la ultima clipă a răsufării sale. Intr'atâta l'a captivat interesul fazelor proprii sale descompuneri, încât ca să profite și de ultima răsufare n'a sunat după servitor nici în ultimul moment, căci și pe acesta l'a sacrificat științei medicale, care are să profite în interesul omenimei suferinde de experiențele constatate de cătră profesorul Nothnagel, în ultimele șale momente și cuprinse în acel testament medical pe care l'a scris ca un erou al misiunii sale.

Și Nothnagel încă a fost om, care a iubit pe ai săi, soră, nepoți dragi; dar' a subordonat acest sentiment omenesc sentimentului spiritual al misiunii: și-a lăsat familia și a preferit să-și dedice ultimele momente ale vieții misiunii sale. »Categoricul imperativ« al împlinirii de datorință, acest punct cardinal în etica lui Kant, a înălțat aici sentimentul misiunii peste sentimentul eului propriu. Nothnagel anume a fost fiul Germaniei și a eșit din aceeași școală, din care au eșit eroii de pe câmpul de războiu din 1870—1871. anume din școala germană luminată de etica lui Kant, în care

împlinirea datoriei se prezentează ca și o poruncă ca și un categoric imperativ. Această poruncă a împlinirii de datorință a dat Germaniei eroii cari au eluptat mărirea ei de astăzi; aceasta poruncă a dat omenimei pe un Nothnagel și aceasta poruncă face temută Germania, căci se știe, că acolo tot omul este la locul său gata să se sacrifice pe sine pentru binele comun.

Să fim bine înțeleși: izvorul eticei e biserica. Mântuitorul Hristos, când îi stă mama dulce în cale la intrarea sa în misiunea mântuirii îi zice: »Ce este mie și ție femeie! Ce va să zică, Hristos subordonează chiar sentimentul iubirei sale de mamă misiunii sale mântuitoare și maica trebuie să se supună acestui categoric imperativ al împlinirii de datorie. Împlinirea datoriei este un postulat al eticei creștine, de care se folosește Kant în etica sa ca de un izvor. Kant anume deși combate religionea pozitivă în fondul ei dogmatic, înaintea eticei ei se închină și o conzideră de un element edificator în sufletul popoarelor, de aceea se folosește de sublimitatea ei.

În sfârșit școala germană a adoptat și în cercurile ei pur lumești împlinirea datorinței ca un postulat al educațiunii, și astfel indirect a ajuns pe terenul moralei creștine; de aici provine vigoarea ei. Nu spiritul german trebuie dar admirat ci puterea eticei ajunse odată în sufletul unui popor. Misiunea noastră ca învățători este, să plantăm în sufletul elevului nostru etica creștină cu sentimentul împlinirii de datorință, ca un categoric imperativ în lupta de existență. Atunci vom avea și noi eroi, tot neamul românesc va fi un erou și pe câmpul de războiu și pe câmpul luptei de existență și pe câmpul facerilor de bine și pe câmpul științei și pretutindenea, unde cap de Român lucrează.

Transmisiunea sentimentului de datorință în sufletul poporului se face prin școală, unde se formează caracterul elevului.

Sentimentul datorinței trebuie să-l aibă mai presus de toate învățătorul, căci numai prin exemplu se poate imprimă în sufletul elevului sentimentul împlinirii de datorință. Inzadar va fi toată cartea, dacă învățătorul va fi un năimit care acea carte o manuiază cu dispreț, dacă prelegerea va fi spre greumânt, dacă nu-și va țineă oarele de prelegeri, dacă numai de frica controlului intră în școală, căci aceste exemple au să demoralizeze tinerimea și să facă din ea parazita societății.

Pentru omul fără inimă împlinirea datorinței este un jug și toată viața lui o tortură, sub povara sarcinilor misiunii sale, cari apoi îl fac să se sfășie cu sine și cu ordinea morală. Credința în idealurile misiunii însă face ușor jugul. Luați jugul meu, zice Mântuitorul Hristos, căci el este ușor; și jugul lui Hristos este împlinirea datorințelor, fără considerație la răsplată, că sus este Dumnezeu, cunoaște El inimile și le guvernează prin legile sale morale.

Să luăm dar' cu dragoste jugul lui Hristos la începutul anului școlar, ca să brăzdăm în inimile elevilor sentimentul împlinirii de datorință.

Așa să ne ajute Dumnezeu.

Să predicăm.

Rostește mare cuvânt, cine se numește *«urmas al Mântuitorului»*. O evlavie cerească, o frică de cel puternic trebuie să fie întrupată în sufletul și inima celui ce este învrednicit cu aceasta numire, căci are chemare sfântă, chemare dumnezeiască, chemare de a propovădui învățăturile lui Iisus, de a se aduce pe sine jertfă, dacă cere lipsa și de a fi model de creștin în întreaga sa viață. Așa ni-a învățat Iisus, așa trebuie să fim și în acest fel să lucrăm.

Pentru ce sunt preoții? Spre ce scop sunt aleși? *«Eu v'am ales pe voi și v'am pus să mergeți și să aduceți fruct și fructul vostru să rămână»*, zice Mântuitorul la Ioan XV. 16. Și cine s'ar găsi să nesocotească această poruncă dumnezeiască? Cel ce a luat asupra sa sarcina acestei direcții sfinte, aceluia nu-i este iertat a fi nebăgător de samă de cele ce ni-a lăsat nouă Iisus.

Să învățăm și să luminăm turma!

Aceasta este prima datorie a noastră, iar mijlocul cel mai potrivit pentru acel scop este predica.

Este necesar a da credincioșilor aceasta hrană sufletească, cu atât mai ales, că cultul dumnezeiesc — înțeleg sf-ta Liturgie — ni-se înfățișază în una și aceeași formă, săvârșindu-se în toată Dumineca și sărbătoarea aceleași acte.

Variație face numai predica și aceasta rostită de către un preot, care o și simțește, face multă creștere religioasă în turma lui.

Este deci predica un ce necesar, dupăcum ne putem convinge și din scrierile apostolice. Pavel cel drept și pururea gata de a se jertfi pe sine pentru învățăturile lui Iisus, de câte ori îi venea gândul de a nu predică, strigă suspinând: *«Vai mie! dacă nu voi binevesti»*, iar Vasilie cel mare zice: *«Acela, cui s'a încredințat direcția de a învăța, dacă a negles să binevestească, se judecă de ucigător!»*

Iată cum erau conștii de chemarea lor acești bărbați și la cele ce se petrec, te miri, cum de s'a schimbat lumea într'atăta, încât se găsec urmași de ai lui Iisus, cari pledează pe lângă părerea, că n'ar trebui predicat? Și ce motiv îl poate îndemna pe un preot a susține o așa părere? **Lipsa de credință a sa și a turmei sale.**

Lipsită de credință este o turmă, când în primul rând păstorul este lipsit de ea. Necredința te instrăinează dela cele sfinte și dumnezești și te aruncă în brațele faradelegilor și păcătoșeniei.

Imi va zice cineva, că unde necredința a prins rădăcini, acolo predica nu are nici un rost, căci nu face nici un efect. Știm însă, că preoților li-s'a dat darul Duhului sfânt ca și Apostolilor, iar aceștia au predicat mai cu multă tărie și însuflețire acolo, unde au văzut necredință în popor. Aceasta datorință o au și preoții de azi.

Fie răutatea oamenilor cât de mare, predica totuși își are efectul ei, dacă e spusă din inimă curată și simțită și de cel ce o rostește.

Înțeleg prin aceste vorbe, ca cel ce predică, să aibă o atare viață și purtare, ce să fie în conformitate și deplină consonanță cu adevărurile cuprinse în predica.

Vorbele de pe amvon nu desmințească faptele tale. Precum vorbești așa să faci și să judeci și judecata ta dreaptă să fie. Atunci munca ta va fi binecuvântată, deci în acest mod să predicăm.

Petru E. Papp.

Unele pedeci.

Trebuie întru adevăr să ne cugetăm pururea, că chemarea noastră a învățătorilor nu e numai de a instrui, ci și educarea generațiunii noauă. Aceasta trebuie să o știm și să ni-o însemnăm bine.

Trei sunt factorii principali pe cari se bazează educațiunea și aceia sunt: Casa părintească, școala și comuna.

Știm bine, că băiatul, din momentul ce se naște, până la împlinirea anului al 6-lea și capătă creșterea escluziv dela părinții săi, în casa părintească.

Și dacă aceasta primă educațiune a lui e bună, de sine se înțelege, că și opera învățătorului în școală va fi cu mult mai ușoară; având dânsul numai a continua lucrul bun început de părinți în familie și pelângă sprijinul preotului și a comunei politice va ajunge la rezultat îmbucurător, în cauza măreață a educațiunii.

Cu durere trebuie însă să constatăm, că învățătorul foarte rareori ajunge în plăcuta poziție de a primi în școala sa copii cu creștere bună. Din contră, avem de lucru cu copii zburdalnici, desfrânați ba chiar corupți.

Apoi ține-te dascăle! indreaptă, fă din rău bun, din strâmb drept, etc.

Era și un timp, când copilul în casa părintească era ținut între cele mai înguste margini ale temerei, adecă sub „sfânta frică“. Acum însă, copilul dispune pe deplin de voința sa, face ce lui îi convine. Ba cei mai mulți părinți încurajează pe fii lor în comiterea de greșeli; le permite a merge în șezători, la joc, umblarea la crâjmă etc. unde numai bine nu învață. Apoi să vezi pe nana Marta, ce bucurie are când și vede fetița injurând și a-și bate joc de cineva!

Școala are așadar o luptă în contra unui curent periculos și puternic, pentru a căruia stirpire datorită suntem a luptă în tot momentul. Și scopul 'l vom ajunge numai în acel caz, dacă vom fi în bună înțelegere și strânsă legătură cu părinții copiilor. În acest caz avem a demasca înaintea lor toate erorile copiilor, a-le arăta că nu e bine a se îmbăta prea tare de iubirea cătră copii, căci tot ce e peste măsură strică; să-i convingem, că la olaltă avem a conlucra mână în mână la buna creștere a copiilor.

Se vor afla de bună seamă escapțiuni destule, că cuvintele noastre vor fi versul celui ce strigă în pustie. Însă de aici nu urmează ca noi să desperăm, ci să ne îndestulim cu rezultatul, fie acela cât de mic.

Sunt însă și astfel de cazuri și încă foarte multe, unde toate ostenețele și munca învățătorului e zadarnică. Și oare din ce motiv? Să vedem:

Venerabilul Consistor din Oradea-mare a dat un Circular Nr. 1283 Șc. 1901 în care îndrumă organele subalterne la strictă observare a niște dispoziții între altele pentru protoprezbiteri punctul 2: Cu ocaziunea vizitărei școalelor inspectorul va căuta a se convinge prin examinare, în persoană, despre progresul elevilor. Observând scăderi în vre-o privință va face pe învățător atent, însă nu înaintea elevilor, ci particular sau în conferența învățătorilor.

Aceasta dispoziție e laudabilă. Dar organele subalterne cum și implinesc, respective aceea dispoziție a Venerabilului Consistor cum o implinesc?

Se întâmplă, bunăoară că un inspector confesional în decursul examenului, când mai toată comuna e de față, „critică“ pe învățători îi face observări de aceasta: d-ta nu ai propus după plan, d-ta nu ai învățat limba maghiară; — și dacă bietul învățător cuatează: d-ta dacă mai vorbești ceva, deloc suspendez examenul!

Acum poftim dascăle și lucrează, dacă ai cu cine, căci după astfel de tractări, încredere în popor și autoritate înaintea pruncilor nu mai ai!

Tristă stare și nu știu până când va mai ținea.

Lucru natural, că în astfel de cazuri, învățătorul, și altcum desperat de cele mai multe ori în speranțele sale, se amărăște, e împedecat astfel și în măreața sa chemare a creșterii și instruirii și așa un rău izvorește din altul, dacă nu vom fi treji, cu băgare de seamă a le stârpi și delătura unul după altul precum le vedem ivindu-se.

Miersig.

Iulian Paguba
învățător.

Calendarul diecezan pe anul comun 1906.

In editura tipografiei diecezane gr.-or. române a Aradului e deja gata și se poate avea și procura atât dela administrațiunea tipografiei diecezane, strada Révay Nr. 10, cât și dela librării, cu prețul de 40 fileri.

La comande peste 10 exemplare 20% rabat expedate franco.

Se estinde pe 15 coale tipar garmond și cuprinde afară de partea calendaristică, calendar economic, șematismul mitropoliei gr.-or. rom. în general și al diezei Aradului în special, cronologia pe anul 1906, sărbători și alte zile schimbăcioase, posturile, anotimpurile etc. Genealogia caselor domnitoare, târgurile din Ungaria și Ardeal, instrucțiuni postale și telegrafice etc. iar în partea literară:

Datini și obiceiuri la nuntă, de Petru Vancu. Din bătrâni de Maria Cioban. Din luptele vieții de I. Groșorean. Române dela Grivița de V. Alexandri. Cine a adus sărăcia în lume de Leon Tolstoi. Podul înalt de St. O. Iosif. Insula șerpilor de Carmen Sylva. Cine-i Nuhăm? de Th. D. Speranță. Boerașul de I. Pop Reteganul. Cântec de Maria Popovici. O zi de Duminecă la sate de P. Popa. Doine și Hore de Vasilie Sala. Povestiri de Gh. Tulbure, Plugarii de Octavian Goga. Din viața noastră de Petru E. Papp. Economie: Cultura cănepei, Protejarea paserilor, Sfaturi economice, Sentințe, glume și anecdote. Inscrerate și reclame

Il recomandăm cu multă căldură tuturor oamenilor cu carte, căci în calendarul acesta pe lângă preț de 40 fileri află și o carte de lectură prețioasă și plăcută.

Partea cea mai mare a datoraiilor nostri, fie că sunt datori pentru calendarele diecezane, fie pentru abonamentul la foaia „Biserica și Școala“

și pentru alte diverse, neachitând nici până cu ziua de azi datoria ce o au la noi, și pe aceasta cale din nou sunt rugați, să grăbească cu achi tarea acelor datorii, — la din contra, vom fi siliți a recurge la luarea măsurilor necesare pentru încasarea pretenziunilor noastre.

Administrația tipografiei diecezane

Arad
str. Révay nr. 10

CRONICA.

Consistorul Mitropolitan s'a întrunit în 2 Septembrie n. c. în sesiune ordinară, sub presiul I. P. S. Domn arhiepiscop și mitropolit Ioan Mețianu, participând episcopii sufragani P. S. S. Lor Nicolae Popea și Ioan I. Papp, arhimandriții Dr. Ilarion Pușcariu, Filaret Musta și Augustin Hamsea, protosințelul Dr. Eusebiu R. Roșca, protoprezbiterii: Ioan Tipeiu, Ioan Papiu, Mihaiu Popoviciu, Ioan Droc, Mateiu Voileanu, N. Ivan, Dr. G. Popoviciu, ear' dintre mireni Ilustritatea Sa d-ul Dr. Iosif Gall, domnii N. Zigre, I. Lenger și Virgil Onițiu.

Oicoană deamnă de remarcă. Dela centrul ppresbiteratului Vașcou spre sud-vest e situată parohia noastră Tărcăița. Până pe la anul 1796 credincioșii noștri din parohia numită, precum mărturisește credința poporului de azi, trebuia să percurgă o cale lungă și obositoare, ca să poată ajunge la biserica din Totoreni, ori poate chiar din Șebîș spre a-și primi acolo mângăierea sufletească.

În anul pomenit 1796 la stăruința și cu ajutorul unor fruntași din Tărcăița s'a ridicat acolo o biserică, care sustă până în zilele acestea. Anul zidirei acelei biserici și felul cum s'a zidit ea e însemnat pe iconostas deasupra strănii din stânga. Acea scrisoare sună astfel: „Aceasta s. biserică sau făcut din lemn cu cheltueala satului iară cu sârguința și cu mai din adinsul stare și cu lucrare au fost și sau cu a cestor oameni Ille Miculă, Ille Savu, Ille Giurgiu, Nicodim Petru în anul 1796 în luna lui Iunie în 10 zile întracesta an și s'au și sfîntit aceasta sf. bis. Marți la Rusalii acesta-i și hramul pog. Duhului sfânt“.

Pe iconostas de asupra strănii din dreapta se află icoana (portretul) celui dintăiu preot, care a servit la biserica din Tărcăița. Icoana îl reprezintă pe preotul din chestiune stând n picioare și îmbrăcat în ornate frumoase bisericesti. Deasupra icoanei des amintite se află următoarea inscripțiune: „Acesta au fost mai nainte popă la Tărcăița și prin sârguința și bunăstarea cestui sau zugrăvit (nedescifrabil) de Darabanț Șimon zugravul: Nicodim Mihaiu, parohul satului cel dintăiu, Anul 1816 Iunie 14“. Numele preotului ocură de o parte și de alta a portretului și anume Nicodim la dreapta, ear Mihaiu la stânga, ear sub portret vin apoi cuvintele: „parohul satului cel dintăiu. Anul 1816 Iunie 14.“

Moise Popovici.

Curs practic de limba maghiară pentru 6 clase ale școalelor primare de Iuliu Vuia. Aprobata de Ven. Consistor din Arad. Cuprinzând: Exerciții de cetire; Intuițiune și Gramatică; precum și Elemente din Aritmetică, Geografie, Istorie și Constituție. — Prețul 50 fil.

Aviz catichetilor noștri. Cu aprobarea Venerabilului Consistor diecezan din Caransebeș apare în

editura tipografiei și librăriei diecezane de acolo: „Religiunea în școalele populare“ în două volume. Volumul I: „Elemente de Catihetică sau Metodica Religiunii de Dr. Petru Barbu, doctor în teologie și profesor seminarial“; volumul II: „Preparațiuni (la Cărțile de Religiune ale prof. Dr. Petru Barbu) de Petru Buzera, învățător la școala de aplicație“.

Din volumul I s'au tipărit deja două coale, iar din volumul II partea primă și anume: Preparațiuni la Istorie religioase-morale și Momente din viața lui Isus.

Fiind la începutul anului școlar și dorind a ușura propunerea Religiunii în școalele noastre populare ne-am decis a pune coalele deja tipărite la dispoziția Onoraților Catiheti, cari abonează întregul op, cam 30—35 coale, octav mare. Abonarea se face prin trimiterea sumei de 4 cor. și a unei declarațiuni, că On. Catiheti abonează întregul op obligându-se a solvi eventualul rest din preț după primirea ultimelor coale.

Au apărut: „Fragmente privitoare la Istoria bisericeii române“ de N. Dobrescu. Budapesta institutul tipografic „Luceafărul“. Se estinde pe 84 pagini. Prețul 1 cor. 20 fil.

„Limba nouălor cărți bisericesti“ de Onisifor Ghibu Reproducere din „Telegraful român“ Sibiu tiparul tipografiei arhidiecezane. Prețul 1 cor.

Au apărut în editura librăriei Ciurcu Brașov *Religiunea pentru școalele populare* anul al II-lea, al III-lea și al IV-lea de Ioan Berescu și Nicolae Aron. Prețul per exemplarul 30 filleri.

Mulțămită publică. Pentru facerea unui al III-lea clopot, la sf. noastră biserică din *Dumbrăvița* la inițiativa Dui învățător Petru Colțeu, în conțelegere cu Veneratul nostru părinte Zeno Dimitrescu, au binevoit a contribui următorii:

Zeno Dimitrescu paroh, 200 cor. George Sericiu pădurar 25 cor. Petru Colțeu inv. 10 cor. Iovan Sfeiu 2 cor. Nicolau Lericu, Filip Lericu câte 5 cor. Vichentie Lericu, Alexandru Ciucuriță câte 1 cor. Petru Ciucuriță, Simion Ciucuriță câte 2 cor. Nicolau Lericu, vād. Maria Despa comer. Ioan Paulescu, Parteniu Popa, Vasilie Micuriță, I. Popa, I. Filimon, câte 1 cor. G. Stepanescu, I. Lericu câte 10 cor. Zenosiu Stepanescu 6 cor. I. Hanciu, Ioan N. Hanciu câte 10 cor. M. Joja 1 cor. I. Stepanescu, T. Iovanescu câte 2 cor. G. Iovanescu 1 cor. vād. A. Hanciu, G. Barbură, I. Hanciu, câte 2 cor. T. Suci, I. Iacob câte 1 cor. S. Iacobu, I. Lericu, N. Filimon, câte 2 cor. P. Stepanescu, Z. Rașca câte 1 cor. I. Stepanescu 2 cor. T. Ciuriță, epitrop 10 cor. I. Bundău 1 cor. I. Stepanescu 2 cor. vād. Ana Stepanescu, G. Ciucuriță, F. Popa, I. Stepanescu câte 1 cor. I. Stepanescu 5 cor. P. Butariu 1 cor. F. Lericu, 2 cor. vād. S. Stepanescu, 1 cor. I. Ciordariu 1 cor. G. Stepanescu, 50 fil. M. Tomuța 20 fil. S. Iovanescu 40 fil. I. Bătuțan 2 cor. A. Suci 1 cor. T. Lericu 1 cor. N. Ciucuriță 2 cor. N. Stepanescu 50 fil. P. Buțariu 2 cor. G. Cristea, G. Popa, vād. M. Ciucuriță, N. Cristea I. Paulescu câte 1 cor. V. Parica 50 fil. P. Parica 2 cor. T. Tomuța, G. Lericu Z. Iovanescu câte 1 cor. Iosif Stefanescu jurat epitrop 5 cor. G. Lericu 2 cor. G. Stefanescu Z. Lazar I. Ciucuriță, Z. Ciucuriță câte 1 cor. G. Ciucuriță 5 cor. și judele G. Filimonu 1 cor.

În urma acestui frumos rezultat s'a și procurat noul clopot sistem găurit, 90 kg. dela firma „A. No-

votny" Timișoara Fabric, spre mulțumirea generală a comunei noastre

In fine Ven. părinte Z. Dimitrescu a mai procurat un rând de odăjdii de califea neagră, în preț de 70 cor. D-na Susana Dimitrescu, a procurat un „prapor“ în preț de 26 cor. iar D-na Silvia C. Colțeu, inv. a procurat un „prapor-roșu“ în preț de 28 cor.

Pentru toate acestea jertfe, aduse la altarul Dlui, în numele comunei noastre bisericești, donatorilor și pe aceasta cale le exprimăm marea noastră mulțumită rugând pe D-zeu, ca toate câte ceriul în favoarea sa dăruiește inimilor nobile, astfel să le dăruiască și lor!

Dumbrăvița la 10/23 Iulie 1905.

Epitropia parohială.

Concursuri.

Pentru stațiunile învățătoresci ppresbiteratul Beiușului din comunele următoare se publică concurs conform Ord. Ven. Conzistor din 10/23 Iunie Nr. 692 și anume:

1. **P. M. Câmpani** pe lângă salar de 400 cor. și întregire dela stat până la 600 cor.

2. **Spinuș** ca filia Pomezueu salar sistemizat 632 cor.

Doritorii de a ocupa vre-una din aceste stațiuni sunt avisați a-și subșterne petițiile la adresa comitetului parohial subscrisului ppresbiter în Robogány până la 17/30 Septemvrie, ear până la 18 Sept. (1 Oct.) când se va ținea alegerea a se presenta la s. bis. în Spinuș Pomezueu o alegerea se va ținea dim. la 11 ore în P. M. Câmpani la 2 ore d am. în Spinuș.

Răbăgani 19 August (1 Sept.) 1905.

Comitetele parohiale.

În conțelegere cu: *Elia Moga* ppresbiterul Beiușului.

—□—

1—3

Pe temeiul ordinațiunei Ven. Conzistor de sub Nr. 2378/905, după trecerea în stadiul de penziune a inv. Nicolae Debeleac, pentru îndeplinirea definitivă a stațiunei învățătoresci din **Drauț**, să escrie din nou concurs cu termin de alegere de **30 zile**, dela prima publicare.

Emolumentele anuale sunt: 1. bani în număr 600 cor. 2. 4 orgii lemne pentru nvățator, 3. Cvarțir corăspunzător și 1/2 grădină; 4. Spesele pe conferință și paușal de scripturistica le supoartă comuna bisericească după trebuință; 5. Dela înmormântări unde va fi poftit, dela mort mare 80 fil., dela mort mic 40 fil. iar dela înmormântări cu liturghie 2 cor.

Învățătorul ales are a conduce strana și a instrui băieții în cântările bisericești și glasuri.

Recurenții sunt avisați ca recursurile lor ajustate cu documentele legale de cvalificațiune prescrisă în §. 60 din „Regulament“ împreună cu declarațiunea că de când își formează dreptul la cvincvenal, și adresate comitetului parohial, au a le subșterne P. On. Domn Mihail Lucața ppresbiter în Siria (Világos), precum și are a se presenta până la termenul susindicat în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică din Drauț, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Drauț, la 31 August st. n. 1905.

Meletie Pop

preș. com. parohial

Traian L. Debeleac.

notar.

În conțelegere cu: *Mihail Lucața* ppresb. insp. școl.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea definitivă a postului învățătoresc din **Șuncuiș** se escrie concurs cu termin de alegere pe **8 Octomvrie** n. (25 Septemvrie v.) a. c. Emolumentele incopciate cu aceasta stațiune:

1. Cvarțir liber și supraedificațiile necesare asemenea și grădina de legume. 2. Bani gata repartițiți pe credincioși 600 cor. 3. 6 stângeni de lemne din cari are să se încălzească și sala de învățământ. 4. Întregirea salarului învățătoresc dela stat la 800 cor. 200 cor. 5. Pentru școala de adulți după cum se va vota prin reprezentanța comunală în conțelegere. cu alegând învățător.

Doritorii de a ocupa acest post sunt avisați ca recursurile lor ajustate cu toate documentele recerute adresate com. par. din Șuncuiș să le trimită subscrisului până la 5 Oct. n. (22 Sept. v.) a. c. Acest concurs se escrie în urma ordinațiunei Veu. Conzistor ordan dela 10/23 Iunie Nr. 891/șc. 1905.

Bratca la 24 August v. 1905.

Stefan Domocoș adm. ppresc insp. școlar.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc din **Ortiteag** ppresbiteratul Peșteș cu termin de alegere pe **8 Oct.** n. (25 Sept. v.) 1905.

Beneficiile acestui post sunt: 1. Locuință corăspunzătoare și grădină de legume. 2. 400 cor. repartițiți pe poporeni. 3. 400 cor. ajutor dela stat, deja puși în curgere. 4. Alegând învățător pe lângă stolele îndatinat va fi îndatorat a îndeplini și postul cantoral în și afară de biserică.

Recurenții vor avea să-și înainteze recursurile ajustate cu documentele de lipsă și adresate com. par. din Ortiteag, subscrisului în Bratca până la 5 Oct. n. (22 Sept. v.) 1905, având recurenții în vre-o Dum. ori sârbătoare a se prezenta la bis. din loc spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipicul bisericesc.

Comitetul parohial

În conțelegere cu: *Stefan Domocoș* adm. ppresb. insp șc.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea parohiei vacante **Sarand** ppresb. Peșteș, se escrie concurs eu termin de alegere pe **2/15 Oct.** 1905.

Venitele acestei parohii sunt: 1. Intravilan și casa parohială 60 cor. 2. Un alt intravilan 40 cor. 3. 14 holde catastrale pământ arător și fânaț, 280 cor. 4. Birul câte o vică cucuruz sfârmat dela 114 numere a 2 cor. = 228 cor. 5 stolele usuate peste ana după mijlociu 120 cor. 6. 12 holde pășune socotit în 72 cor. 7. Congrua după cvalificațiunea alesului.

Doritorii de a ocupa acest post să-și trimită recursurile ajustate conform §-lui 15 lit. C. din Regulamentul ppresbiteral în Bratca până la 12 Oct. n. a. c. iar dâșii să se presinte în s. biserică din Sarand pentru a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Stefan Domocoș* adm. ppresb.

—□—

1—3

Prin trecerea învățătorului Eutimie Milosav în statul de penziune devenind vacant postul de învățător din **Murani** (ppresbiteratul Timișorii), pentru îndeplinirea definitivă a acestei stațiuni se escrie concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare în organul diecezan „Bis. și Șc.“

Emolumentele anuale sunt: 1. în bani gata 600 cor. (șese sute) 2. pentru lemne din cari e a se încălzi și sala de învățământ și pentru transportul acestora 160 cor. 3. dela biserică relutul pământului școlar 120 cor. 4. pentru conferințele învățătoresci și

pausal de călătorie 20 cor. 5. pausal scripturistic 10 cor. 6. dela înmormântări unde va fi poftit 1 (una) cor. 7. cortel liber constător din 2 chilii, cămară, grajd și coteț pentru porci și galițe și grădina de legumi.

Alesul învățător este îndatorat a reorganiza corul vocal de plugari d'aici carele există deja și se obligă a-l instrui și conduce fără altă remunerațiune.

Recursurile ajustate cu documentele prescise sunt a se înainta la P. O. D. Dr. Traian Putici pprez. în Timișoara-Fabric având recurenții să se prezinte în termen legal în s. bis. din loc, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Dat din ședința comitetului parohial ținută în Murani la 6/19 August 1905.

Comitetul parohial.

Cu consensul pprezbiterului Dr. Traian Putici,
insp. școlar.

—□—

2—3

Pentru postul învățătoresc vacant la școala gr.-or. rom **Sititelec** ppiatul Tinca, cottul Bihor, cu termen de alegere pe **20 Sept. (3 Oct.)** a. c., pe lângă următoarea dotațiune:

1. cvartir liber, 2. folosirea a 13³/₄ holde de pământ în valoare de 120 cor., 3. dela fiecare câte 1/2 vică cereale parte grâu parte cucuruz în valoare de 120 cor., 4. dela fiecare pereche conjugală câte 1 cor., de tot 120 cor., 5. stole cantonale 40 cor., 6. sperativul ajutor de stat până se va întregi suma la 800 cor., 1. dela comuna politică pentru încălzirea școalei 36 cor. Comuna bisericască își reservează dreptul să solvească naturalele în bani, iar contribuțiunea pentru pământ o va solvi învățătorul.

Reflectanții, recursurile lor ajustate conform cerințelor regulamentului adresate comitetului parohial le vor subșterne subscrisului protoprezbiter până în 17/30 Sept. și se vor prezenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică din Sititelec.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: Nicolae Roxin, protopop.

—□—

2—3

Pentru vacantul post învățătoresc gr.-or. dela școala din **Gepiu** ppiatul Tinca, cottul Bihor, cu termen de alegere pe ziua de **21 Sept. (4 Oct.)** a. c., pe lângă următoarea dotațiune: 1. cvartir liber cu 2 chilii și grădină, 2. în bani gata 300 cor., 3. 18 cubule cereale parte grâu parte cucuruz, 4. 5 jugăre de pământ computat 100 cor., 5. 5 metri stângenii de lemne aduse acasă din care se va încălzi și școala, 6. stolele cantonale usuate.

Reflectanții recursurile lor ajustate conform regulamentului și adresate comitetului parohial să le subștearnă subscrisului protopop până în 17/30 Sept. a. c., și să se prezenteze în sf. biserică din Gepiu.

Gepiu, din ședința com. parohial ținută la 14/27 August 1905.

Nicolae Boitiu,
președinte.

Gabril Iovan,
notar.

În conțelegere cu mine: Nicolae Roxin, protopop.

—□—

2—3

Pentru vacantul post învățătoresc dela I. școală gr.-or. din **Tulca** ppiatul Tinca, cottul Bihor, cu termen de alegere pe ziua **20 Sept. (3 Oct.)** a. c., pe lângă salar de 600 cor. cvartir liber, și 40 cor. pentru lemne din care se va încălzi și sala de învățământ, stolele cantonale dela mort mare 80 fil. dela mort mic 40 fil., alesul învățător va fi dator să con-

duce strana când va fi săptămâna lui, și numai după un an de probă va fi propus spre întărire.

Reflectanții recursurile lor ajustate conform regulamentului adresate comitetului parohial, le vor subșterne subscrisului protopop până în 17/30 Sept. și se vor prezenta în sf. biserică din Tulca.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: Nicolae Roxin, protopop.

—□—

2—3

Comitetul parohial gr.-or. român escrie concurs pentru stațiunea învățătorescă din **Ianosda**, ppiatul Tinca, cottul Bihor. cu termen de alegere pe ziua de **20 Sept. (3 Oct.)** a. c., pe lângă următoarele emolumente și anume:

1. în bani 600 cor., 2. dela antistia comunală despăgubire pentru fân din râtul comunal 40 cor., 3. patru metri de lemne aduse acasă, doi metri pentru învățător, doi metri pentru sala de învățământ, 4. pentru curățenia școalei și tăiatul lemnului și pentru încălzirea salei de învățământ alesul învățător primește cinci holde de pasc pentru vite, ori arende 20 cor. la an, 5. venitele cantonale dela mort mare 1 cor. 40 fil., dela mort mic 60 fil., alesul învățător e deobligat a fi cantor și la s-ta biserică fără altă pretensiune, 6. grădina pentru legume foarte bună, pentru locuință două chilii și culină.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-și trimete recursurile bine instruate M. O. D. protoprezbiter Nicolae Roxin în Micherechiu, intitulate com. parohial.

Dela recurenți se pretinde ca să fie bine evalificați și până la ziua alegerii să se prezinte în Dumineci ori sârbători la sfta biserică spre a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Acei aspiranți cari vor fi în stare a înființa cor vocal, vor fi preferiți la alegere, și după înființarea corului, anual remunerațiune pentru cor va avea venit în bani alor șase jugăre de pământ, ori le va folosi după plac.

Dat în ședința comitetului parohial.

Ioan Costu
președ. com.

În conțelegere cu: Nicolae Roxin, protopop.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea definitivă a stațiunii învățătoresci, clasele inferioare, din **Chisindia** se escrie concurs cu termen de alegere pe **4/17** Septembrie a. c.

Venitele acestei stațiuni sunt: 1. 440 cor. în bani, 2. 9 jugh. pământ estravilan. 3. 8 st. de lemne (și pentru sala de inv.) 4. venitele cantonale sperative. 5. scripturistica 6 cor. 6. conferința 20 cor. și grădină.

Darea și pentru pământ o va solvi alesul, cvinvenalul să asigure, numai după 5 ani de serviciu.

Doritorii de a ocupa această stațiune, sunt poștiți ca recursurile ajustate conform Reg. adresate comitetului parohial, se le subștearnă P. On. oficiu pprez în Buttyin (comit. Arad) până la 3/16 Septembrie 1905 având a se prezenta, în careva Duminecă, sau sârbătoare în s. biserică, spre a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: Ioan Georgea pprezbiter

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea parohiei vacante din comuna **Groși**, în protopresbiteratul Lipovei, — se escrie concurs cu **termin de 30 zile** dela prima publicare în foaia diecezană „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu aceasta parohie sunt: 1. Una sesiune de 30 jug. fânaț: 2. Una grădină pa-

rohială de 1200 □; 3. Venitele ștolare și anume: a) Pentru o imormântare de copii până la 7 ani, 3 cor. ear dela 7 ani în sus 6 cor.; b) pentru molitvă 40 fil.; c) pentru feștanie 1 cor.; d) celelalte ștole după obiceiul locului. 4. Intregirea dela stat conform legii după cvalificațiunea alegândului preot, după pământurile par. ce le va beneficia.

Recurenții se avizează ca recursurile lor instruite cu documentele de cvalificațiune prescrise adresate comitetului par. din Groși să le subștearnă până la terminul sus indicat of. protopopesc rom. gr. or din Lipova (Lippa) îndatorându-se a se prezentă cu observarea dispozițiunilor § 18 din regulamentul, în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică din Groș, spre a-și arată desteritatea în cele rituale.

Groș, 1/14 August 1905.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Voicu Hamzea*, m. p., pprezbiter.

—□—

3—3

Licitațiune minuendă.

Pe baza rezoluțiunei Ven. Consistor eparhial dto 17/30 August 1905 Nr. 3791/905, prin aceasta se escrie concurs de licitațiune minuendă pe ziua de **I/14 Septembrie 1905** la 1/2 11 oare a. m. în școala confesională din **Monoștur** (protoprezbiteratul Timișorii) pentru edificarea unei școale nouă acolo.

Prețul de esclamar e 6092 cor. 38 fil.

Planul și preliminarul de spese se pot vedea la oficiul parohial din Monoștur. Reflectanții vor avea să depună în bani gata vadiu de 10% din prețul de esclamar.

Comitetul parohial își rezervă dreptul a dă lucrarea în întreprindere reflectantului cu mai multă garanță, fără privire la rezultatul licitațiunei. Condițiunile de licitare se vor publica nainte de începerea licitațiunei.

Dat din ședința comitetului parohial, ținută în Monoștur la 18/31 August 1905.

Comitetul parohial.

Cu consensul pprezb. Dr. *Traia Putici*.

—□—

2—2

Cărți de școală.

Să aduce la cunoștința dnilor profesori și învățători că manualele scrise de fiefiertatul Dr. Ioan Petran fost profesor la Arad, cărți aprobate de Ven. Consistor și In. Guvern, se capătă și mai departe la dna Văd. Aurelia Dr. Petran în Arad str, Lázár-Vilmos Nr. 4.

Manualele sunt următoarele:

Gramatica română pentru învățământul secundar partea primă, Etimologia. Prețul 2 cor.

Gramatica română partea a doua Sintacsa. Prețul 1 cor. 50 fil.

Gramatica elementară pentru cl. III-a Prețul 30 fil.

Gramatica elementară pentru cl. IV Prețul 60 fil.

Profesorii și învățătorii cari comandă dela dna Văd. primesc 20% rabat.

1—5

In depozitul

tipografiei diecezane gr.-or. române din Arad str.

Réway Nr. 10, se află următoarele cărți:

Convorbiri între un cercător și un incredințat, asupra ortodoxiei bisericei orientale, de Filaret mitropolitul Mosevei — prețul 1 cor.

„**Abc**”, carte de cetire pentru elevii clasei I de I. Moldovan, N. Ștefu, N. Boșcaiu, I. Grofșorean, și P. Vancu, învățători, Ediția IV-a 40 fil.

Carte de cetire, pentru elevii cl. a II-a de: Iuliu Grofșoreanu I. Moldovan N. Boșcaiu, N. Ștefu, P. Vancu învățători, Ediția a II-a 40 fil.

A treia carte de cetire, pentru cl. superioare ale școalei populare de: N. Ștefu, I. Grofșorean, I. Moldovan, N. Boșcaiu și P. Vancu, — ediția I 40 fil.

Istorieare religioase-morale și momente din viața lui Iisus I Carte de religiune pentru școalele populare. ediția a III-a, de Dr. P. Barbu prețul 30 fil.

Istorieare biblice II carte de religiune pentru școalele populare. aprobată de Ven. Conzistorii gr.-or rom. din Arad, Caransebeș și Oradea-mare, Ediția III-a de Dr. P. Barbu — 30 fil.

Istorieare bisericești III carte de religiune pentru școalele populare Aprobată de Ven. Conzistorii gr.-or rom. din Arad, Caransebeș și Oradea-mare. Ediția III de Dr. P. Barbu 30 fil.

Catehism IV-a carte de religiune pentru școalele populare, aprobată de Ven. Conzistorii din Arad, Caransebeș și Oradea-mare, Ediția V-a de Dr. P. Barbu 40 fil.

Limba maghiară manual pentru elevii școalelor populare rom. partea I de Iuliu Grofșorean, I. Moldovan, — 50 fil.

Limba maghiară, cartea a II-a pentru clasele superioare ale școalei populare de I. Grofșorean și I. Moldovan — 50 fil.

Curs practic de Istoria literaturii române pentru școalele populare de I. Stanca inv. — 40 fil.

Exerciții intuitive în limba română și maghiară elaborat pe baza noului plan de învățământ de Ioan Vancu. Aprobat de Ven. Conzistor din Arad 50 fil.

Tâlcuiala Evangheliilor de fericitul Loga cu litere cirile nelegată 2 cor., legată 3 cor.

Din liturgica bisericei ortodoxe române pentru școalele medii și populare — 60 fil.

Geografia comitatului Arad pentru cl. III-a școalelor populare, scrisă de Damaschin Medrea. Manual aprobat de Ven. Conzistor din Arad și ilustrat cu mai multe figuri și hărți geografice — 70 fil.

Conspect săptămânal al materialului de învățământ propus în școala română poporală de Ioan Vancu inv. — 3 cor.

Colinzi și cîntece populare culese de: T. Daul inv. 50 fileri.

Rugăciunile școlărilor și Cântece bisericesti pentru școlarii și școlărițele dela școalele populare române gr.-or. alese și întocmite de un prețin al școlărilor. Ediția a III-a legat frumos — 40 fil.

Dumnezeieștile Liturgii ale sfinților Ierarhii: Ioan gură-de-aur, Vasilie cel Mare și Grigorie teologul, împreună cu rânduiala chemării Duhului sfânt. Legat în pele roșie — 10 cor.

Molitvelnic cu litere cirile à 7 și 8 cor.

Un Memoriu al lui Moise Nicoară (monografie istorică) de S. Secula profesor — 1 cor.

Regulament pentru parohii în provincia mitropolitană a bisericii ort. rom. din Ungaria și Transilvania — 20 fil.

Statutul Organic al bisericii gr.-or rom. din Ungaria și Transilvania cu un Supliment — 50 fil.

Cercetarea istorică bisericască despre Damian Mitropolitul Moldovei 1435—145 de George Aramă profesor la Seminarul Veniamin din Iași — 50 fil.

Acaftistul preasfintei Născătoare de D-zeu și alte rugăciuni, prețul legat 1 cor. 70 fil. În pele roșie legat 3 cor. 20 fil.

Manual de cântări bisericesti sau *Octoichul mic* care cuprinde Rânduiala Vecerniei, Utreniei și a Liturגיעi, cele opt glasuri pentru Dumineci, Podobiile, Polileul, Pripelele, Catavasiile, Irmocele, Sfetilnele și altele — 1 cor. 60 fil.

Ciaslov (Orologion) tipărit cu litere străbune, cu binecuvântarea I. P. S. Sale Domnului Ioan Mețianu Arhiepiscop al bisericii ort. rom. din Transilvania și Mitropolit al Românilor gr.-or din Ungaria și Transilvania. Prețul 2 cor. 40 fil.

Legea despre „pensionarea învățătorilor“ tradusă și explicată de Blașiu Codreanu inv. — 2 cor.

Lețiuni din Gramatica limbii române, pentru școalele populare de Ioan Ilica inv. — 50 fil.

Slujba sfințirii bisericii după două manuscrise din anii 1674 și 1757. Cu o prefață de V. Mangra 1 coroană.

Curs practic despre cultivarea pomilor și a frăgarilor lucrat după a lui Paul Gőnczi, pentru învățători și privați de Ioan Pop Reteganul inv. — 60 fil.

Eticheta, studiu social de: I. I. Ardelean paroh — 1 cor. 20 fil.

Fabulele lui D. Cihindeal de Ioan Russu, paroh — prețul 2 cor.

Compediu de Geografia Universală pentru școalele medii și preparandiale de T. Ceonța profesor, Ediția II-a cu figuri originale intercalate în text — 3 coroane

Aritmetica generală și specială, manual didactic elaborat în usul preparanzilor (școalelor comerciale și medii, cum și a tuturor privaților) de Teodor Ceonța profesor. — 3 cor.

Florile inimii. Poezii de Isaia B. Bosco 1 cor 60 fil.

Specialist în pălării preotești.

Cercetați marea prăvălie

alui

Sommer Jozsef

Arad, Strada principală în palatul bisericeii rom.-catolice,

Fondată la anul 1863,

în care vor afla îndeosebi domnii preoți:

➔ **pălării preotești** ➔

de calități deosebite și dela cei mai experți măiestri, cu prețurile cele mai ieftine ce există. Pe lângă asta on. public român va găsi în marele magazin pe lângă serviciu prompt, având de conducător al prăvăliei pe un român, ca on. clienți să fie pe deplin mulțumiți, următoarele articole:

➔ **pălării de tot soiul, cilindre, și clac,** ➔
cămăși de vară și de iarnă, gulere, manșete,
mănuși de vară și de iarnă, cravate, ciorapi, că-
ciuli persiane, umbrele, etc. din fabricele cele mai

renumite franceze și engleze.

Sperând, că on. public român din loc și provincie mă va onora cu vizitele sale punându-și toată încrederea în firma prăvăliei mele semnez cu deosebită stimă:

3—5

Ioșif Sommer.

Specialist în pălării preotești de tot soiul.

Cancelaria arhitectului român

Ioan Niga

ARAD, Strada József főherceg-út Nr. 1.

(lângă „Victoria“).

Pregătește planuri și specificări de spese pentru edificii publice și private, primește lucrări în sfera arhitecturii mai înalte, cenzurări, colaudări. Ca specialist în ritul nostru oriental edifică și restaurează biserici în mod artistic, din care cauză îl recomandăm îndeosebi dlor parohi. Trimite planuri, schițe, specificări și servește în lucrări arhitectonice cu deslușiri gratuit.

8—52

